

HE 31/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonmukaisesta tuotannosta annettua lakia.

Esityksen mukaan valtuutettua tarkastajaa koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että valtuutetun tarkastajan toimeksiannon voisi tehdä Ruokavirasto tai elinvoimakeskus, kun voimassa olevan lain mukaan toimeksiannon voi tehdä vain elinvoimakeskus.

Muutoksella korjattaisiin vuonna 2026 voimaan tulleen aluehallintouudistuksen yhteydessä lakiin jäänyt virhe.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan toukokuussa 2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
3 Tavoitteet	3
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
5 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	4
6 Palaute kuulemisesta	4
7 Säännöskohtaiset perustelut	4
8 Voimaantulo	4
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta	6
LIITE	7
RINNAKKAISTEKSTI	7
Laki luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta	7

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Eduskunta hyväksyi 18.6.2025 hallituksen esityksen valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp). Laki luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain muuttamisesta (655/2025) hyväksyttiin tähän hallituksen esitykseen sisältyvänä lakina. Esitykseen sisältyvillä muutoslajeilla oli tarkoitus päivittää virastojen nimet ja tehtävät uudistuksen jälkeisen virastorakenteen mukaisiksi. Valtuutettua tarkastajaa koskevasta 14 §:n 1 momentista on vahingossa jäänyt pois maininta Ruokavirastosta, vaikka se lain mukaisesti toimii luonnonmukaisen tuotannon virallisena valvontaviranomaisena ja vaikka aluehallintouudistuksen yhteydessä ei ollut tarkoitus aiheuttaa muutoksia Ruokavirastolle kuuluneisiin tehtäviin.

Esitys on valmisteltu virkатыönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi ei järjestetty erillistä lausuntokierrosta sen suppean ja teknisluonteisen sisällön vuoksi. Ministeriö kuuli kuitenkin Ruokavirastoa kirjallisesti toimittamalla sille esitysluonnoksen 11.2.2026.

2 Nykytila ja sen arviointi

Ruokavirasto toimii luonnonmukaisen tuotannon virallisena valvontaviranomaisena ja vastaa valvonnan järjestämisestä. Ruokaviraston toimivalta perustuu lain kokonaisuuteen, erityisesti 6 §:ssä säädettyihin valvontavelvoitteisiin. Ruokaviraston ja muiden valvontaviranomaisten välinen työnjako perustuu erityisesti lain 6–9 §:n säännöksiin sekä käytännön hallinnollisiin järjestelyihin.

Luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan Ruokavirasto voi nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön valtuutetuksi tarkastajaksi. Valtuutettu tarkastaja voi tehdä erikseen saamallaan toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tämän toimeksiannon on ennen 1.1.2026 voimassa olleen sanamuodon mukaan voinut antaa Ruokavirasto tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Toimeksiannot annetaan aina tapauskohtaisesti kullekin viralliseen valvontaan liittyvälle tehtävälle, eivätkä ne ole yleistoiمةksiantoja.

Voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentista puuttuu kuitenkin maininta Ruokavirastosta toimeksiannon antajana, mikä tekee lain sanamuodosta ongelmallisen suhteessa sen tarkoitukseen ja heikentää oikeusvarmuutta valtuutettujen tarkastajien jo saamien toimeksiantojen osalta. Asia on kiireellinen, sillä toimeksiantoja annetaan suuria määriä ja Ruokavirastolla on tarve antaa jatkuvasti uusia toimeksiantoja.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa oikeustila ennalleen tavoitellun kaltaiseksi siten, että valtuutetun tarkastajan toimeksianto voisi tulla Ruokavirastolta tai elinvoimakeskukselta, kun voimassa olevan lain mukaan toimeksianto voi tulla vain elinvoimakeskukselta.

Esitys ei muuta vallinnutta valvontakäytäntöä, vaan selkeyttää sen oikeudellista perustaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Ehdotuksella korjataan teknisluontoinen virhe luonnonmukaisesta tuotannosta annetussa laissa.

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia. Muutos ei lisää viranomaistehtäviä eikä laajenna valvontaa, vaan saattaa sääntelyn vastaamaan voimassa ollutta lainsäädäntöä ja käytäntöä.

5 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu vaihtoehtona nykytilan säilyttämistä. Nykytilassa luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n 1 momentin sanamuoto ei kuitenkaan vastaa lain tarkoitusta eikä vakiintunutta soveltamiskäytäntöä, mikä heikentää oikeusvarmuutta valtuutettujen tarkastajien toimeksiantojen osalta.

Ehdotettu muutos on rajattu ja teknisluonteinen. Se selkeyttää toimivaltasääntelyä ja saattaa lain sanamuodon vastaamaan sääntelytarkoitusta ja vakiintunutta käytäntöä. Muutoksella ei ole merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia eikä se muuta valvonnan käytännön toteuttamista.

6 Palaute kuulemisesta

Esitys on valmisteltu virkатыönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi ei järjestetty erillistä lausuntokierrosta sen suppean ja teknisluonteisen sisällön vuoksi. Ministeriö kuuli kuitenkin Ruokavirastoa kirjallisesti toimittamalla sille esitysluonnoksen 11.2.2026. Kuulemisessa ei tullut huomautettavaa esitysluonnoksesta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

14 §. Virallinen valvonta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtuutetun tarkastajan toimeksiannon voi tehdä Ruokavirasto tai elinvoimakeskus, kun voimassa olevan lain mukaan toimeksiannon voi tehdä vain elinvoimakeskus. Muutos vastaa alkuperäisen pykälän perusteluissa esitettyä sekä käytännön valvontatoiminnassa omaksuttua ratkaisua, jonka mukaan Ruokavirasto vastaa pääasiallisena viranomaisena luonnonmukaisen tuotannon virallisen valvonnan järjestämisestä ja tarkastuksia koskevien toimeksiantojen antamisesta.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan toukokuussa 2026.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n 1 momentin sääntelyllä on kytkentä perustuslain 124 §:ään, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle.

Voimassa olevan ja ehdotetun momentin mukaan Ruokavirasto voisi nimetä valtuutettuja tarkastajia avustamaan valvonnassa. Esityksessä täydennettäväksi ehdotetun säännöksen mukaan valtuutetut tarkastajat voivat tehdä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä Ruokaviraston tai elinvoimakeskuksen toimeksiannolla.

Pykälän 2 momentissa ovat säännökset valtuutettujen tarkastajien rikosoikeudellisesta virkavastuusta, ja pykälän 3 momentin mukaan Ruokavirasto vastaa valtuutettujen tarkastajien koulutuksesta ja elinvoimakeskuksen ohella valvoo valtuutettujen tarkastajien toimintaa.

Tehtävien siirtomahdollisuus on edelleen tarkoituksenmukainen, sillä valtuutettujen tarkastajien käyttäminen on käytännössä välttämätöntä tarkastus- ja valvontatoiminnan joustavuuden ja tehokkuuden vuoksi. Toiminta saattaa edellyttää ennalta arvaamattomia kiireellisiä toimenpiteitä, toimialueena saattaa olla koko maa, ja toiminta voi olla tiukasti aikatauluun sidottua. Tehtäviin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut viranomainen. Hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen ja hallintopäätösten osoittaminen vain viranomaiselle takaavat perusoikeuksia ja oikeusturvaa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 655/2025, seuraavasti:

14 §

Valtuutettu tarkastaja

Ruokavirasto voi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määriteltäviä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä (*valtuutettu tarkastaja*). Valtuutettu tarkastaja voi tehdä Ruokaviraston tai elinvoimakeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.3.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Laki

luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 14 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 655/2025 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

Valtuutettu tarkastaja

Valtuutettu tarkastaja

Ruokavirasto voi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määriteltyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä (*valtuutettu tarkastaja*). Valtuutettu tarkastaja voi tehdä elinvoimakeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Ruokavirasto voi kirjallisesti nimetä ulkopuolisen luonnollisen henkilön suorittamaan erikseen määriteltyjä viralliseen valvontaan liittyviä tehtäviä (*valtuutettu tarkastaja*). Valtuutettu tarkastaja voi tehdä *Ruokaviraston tai* elinvoimakeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut valvontaviranomainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
